

Ügyiratszám: MN/56480-8/2013.
Tárgy: műsorszámok korhatári kategóriába
sorolása
Ügyintéző: személyes adat
Telefon: Személyes adat
E-mail: személyes adat

Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Médiatanácsának

1520/2013. (X. 16.) számú

HATÁROZATA

A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság (a továbbiakban: Hatóság) Médiatanácsa (a továbbiakban: Médiatanács) a Chello Central Europe Zrt. (1139 Budapest, Lomb u. 23-27., a továbbiakban: Médiaszolgáltató) műsorszámok előzetes klasszifikációjára irányuló, 2013. szeptember 27-én benyújtott kérelmére lefolytatott hatósági eljárásában, a kérelemhez csatolt DVD lemezen látható hang- és képfelvétel alapján megállapította, hogy

- I. a „Darkman” című műsorszám a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény (a továbbiakban: Mttv.) 9. § (6) bekezdése szerinti V. korhatár-kategóriába,
- II. a „Grindhouse: Halálbiztos” című műsorszám az Mttv. 9. § (6) bekezdése szerinti V. korhatár-kategóriába,
- III. az „Egy kincskereső Mexikóban” című műsorszám az Mttv. 9. § (4) bekezdése szerinti III. korhatár-kategóriába

tartozónak minősül.

E határozat ellen fellebbezésnek nincs helye. A határozat felülvizsgálata a határozat közlésétől számított 30 napon belül a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz (a továbbiakban: bíróság) címzett, a Médiatanácshoz (1088 Budapest, Reviczky u. 5.) három példányban benyújtott keresetlevéllel kérhető. A keresetlevél benyújtásának e határozat végrehajtására halasztó hatálya nincs, a keresetlevélben a keresettel támadott határozat végrehajtásának felfüggesztése a bíróságtól kérhető. A keresetet a bíróság 30 napon belül tárgyalás tartása nélkül bírálja el, a keresetlevélben tárgyalás tartása kérhető.

Indokolás

Az Mttv. 9. § (1) bekezdése értelmében a lineáris médiaszolgáltatást nyújtó médiaszolgáltató valamennyi, általa közzétenni kívánt műsorszámot a közzétételt megelőzően az Mttv. 9. § (2)-(7) bekezdés szerinti kategóriák valamelyikébe köteles sorolni.

Az Mttv. 9. § (9) bekezdése szerint a médiaszolgáltató kérelmére – igazgatási szolgáltatási díj megfizetése ellenében, a műsorszám átadásától számított tizenöt napon belül – a Médiatanács az Mttv. 182. § e) pontjában foglalt hatáskörében a műsorszám kategóriába sorolásáról hatósági határozatot hoz.

A Médiaszolgáltató a Médiatanácshoz 2013. szeptember 27-én érkezett kérelmében a rendelkező részben felsorolt filmalkotások DVD adathordozón megküldött, vágott, lerövidített változatának előzetes korhatári besorolását kérte az Mttv. 9. § (9) bekezdése alapján.

A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság egyes eljárásainak igazgatási szolgáltatási díjairól és a díjfizetés módjáról szóló 5/2011. (X. 6.) számú NMHH rendelet 17. § (1) bekezdése szerinti igazgatási szolgáltatási díjat, műsorszámonként 20 000 Ft-ot, azaz összesen 60 000 Ft-ot a Médiaszolgáltató igazoltan megfizette, így a Médiatanács a kérelem alapján az Mttv. 182. § e) pontjában biztosított hatáskörében hatósági eljárást folytatott le, és a műsorszámok vonatkozásában az alábbiakat állapította meg.

I. Darkman

A műsorszám hossza: 96 perc (a Médiaszolgáltató által megvágott verzió)

Műfaja: akcióthriller

Származási ország: USA

Gyártási év: 1990

A műsorszám tartalma:

Peyton Westlake a bőr szintetikus előállítását kutatja saját laborjában. Magánéletében is megtalálta a boldogságot ügyvéd barátnője (Julie) személyében, aki egy napon terhelő bizonyítékot talál egy korrupt üzletember (Lois) ellen. Felkeresi a férfit, aki bérgyilkosát, Durantot kéri fel, hogy szerezze vissza a dokumentumot. A gengszter Peyton laborjában találja meg a memorandumot, megkínazza a tudóst és kollégáját, majd felrobbantja az épületet. Peyton csodával határos módon túléli a detonációt, kórházba kerül. Agyműtéten esik át, melynek során a fájdalomközpont megszüntetésével próbálják elviselhetővé tenni számára az életet, de arca torzzá vált, az agyműtét mellékhatásaként pedig dührohamokkal is számolnia kell. Ettől kezdve csak a bosszú foglalkoztatja, megszökik a kórházból, felkeresi a banda tagjait. Kémiai kutatásait is folytatja, a bőrszövetekből maszkokat gyárt, mellyel kedvére váltogathatja személyazonosságát, így végzi ki egyesével a bűnözőket. Mire mindenkivel végez és Julie életét is megmenti, rájön, hogy már sosem lehet a régi, hiszen gonosz emberré vált, ezért elhagyja Julie-t és „Darkman”-ként eltűnik a tömegben.

A vizsgálat eredménye:

A műsorszám műfaja ötvözi az akció, a thriller és a sci-fi filmek jegyeit. Tipikus bosszúfilmnek tekinthető, ugyanakkor hangsúlyos szerepet kap benne a fiktív jelleg is. Peyton az őt ért tragédia (arcának elvesztése) és az agyműtét következményeként önkéntes igazságosztóvá válik, nem nyugszik, amíg az őt megnyomorító bandatagokat meg nem öli.

A külföldi filmklasszifikációs intézmények a program megtekintését a már jelentősebb médiatapasztalattal rendelkező korosztály számára ajánlották. Az IMDB (Internet Movie Database) adatai szerint az amerikai MPAA (Motion Picture Association of America) az alkotást „R” (korlátozott [restricted]) jelöléssel látta el. A brit BBFC (British Board of Film Classification) a film megtekintését csak a 18 éven felüli korosztálynak ajánlotta, míg a német FSK (Freiwillige Selbstkontrolle der Filmwirtschaft) 2013-ban klasszifikálta újra a műsorszámot 16 éven aluliaknak nem ajánlott minősítéssel. A mozifilm Magyarországon elérhető DVD-változata 18 éven aluliaknak nem ajánlott korhatári besorolással került forgalomba.

A film bővelkedik akciójelenetekben. Az alkotás megtekintése során regisztrált erőszakos tartalmak többsége biztonsággal feldolgozható a 16 éven felüli nézők számára, különös tekintettel arra, hogy a sérülések nyílt, közvetlen bemutatását a műsorszám kerüli.

A 05:24 és 06:00, valamint a 16:09–20:00 között látható tartalom azonban a fentiek ellenére is aggályos a kiskorúak védelme szempontjából; ezek a jelenetek alapozzák meg a műsorszám V. kategóriába sorolását.

Mindkét részben tetten érhető a kínzás és vallatás válogatott kegyetlensége.

Az Eddie megkínzását bemutató jelenet (05:24–06:00) sokkolóan hathat a 18 éven aluliakra, annak ellenére, hogy a közönség nem láthatja az ujjak levágását (a csontok törését és a férfi fájdalmát azonban kiemeli az alkotás). Durant és társai pusztán élvezetből kínozzák a férfit, a későbbiekben látható is, hogy a pszichopata gengsztervezér „hóbortja” áldozatai ujjainak begyűjtése az egyes leszámolások során (48:20–48:40). Visszatérő motívumként többször hallható utalás a férfi perverziójára (pl.: „Hozd a sárga ujjait!”), illetve a szivarvágó vissza-visszatérő bemutatása is ezt hivatott jelezni.

A különös hidegvérrel elkövetett, ismétlődő erőszakos cselekedetek meghaladják a 16-18 éves korosztály számára még elfogadható tartalmakat. A Médiatanács Klasszifikációs ajánlása a IV. korhatár-kategória szempontjainál kimondja: „... *kerülendőek az olyan szadisztikus jelenetek, amelyekben az erőszak elkövetése vagy az áldozat szenvedése kapcsán érzett öröm vagy élvezet hangsúlyozódik*”.

A 16:09–20:00-ig látható közel négy percben a bandatagok válogatott eszközökkel kínozzák Peytont és munkatársát. Az áldozatok szenvedéséhez a bűnözők öröme az embertelen kegyetlenségre sarkallva a bandatagokat. Például Peyton könyörög társa életéért, akit éppen egy nejlonzacskóval fojtogatnak – látható a levegőért kétségbeesetten kapkodó tekintet –, mégis fejbe lövik az ártatlan férfit. Hallható, ahogy a jelenet végén Durant megdicséri Rick-et az embertelen tettéért („*Uraim, Rick, büszke vagyok rád. Bele az agya közepibe, ezt már szeretem!*”). A gengszterek Peytont sem kímélik: először a dulakodás folytán egy nehéz gép zuhan a férfira, később egy kémiai anyaggal teli tartályhoz lökik, ahol súlyos áramütés éri (vérző, szenvedő arca végig látható). Elvesztve minden erejét, a földre rogy (karjai meggyulladnak, szétégnek), de Durant emberei tovább kínozzák, újra a tartályhoz taszítják a magatehetetlen férfit, a fejét többször belenyomják a kemikáliába, ami súlyos égési sérüléseket okoz az arcán is. A jelenet végén az életéért küzdő, megnyomorított Peyton kétségbeesetten, a földön kúszva próbálja megakadályozni a detonációt, sikertelenül.

A vázolt rész naturalisztikus bemutatási módja, az áldozatokkal szemben mutatott embertelen, kegyetlen bánásmód és a szenvedésük kapcsán bemutatott öröme az 18 éven aluliak személyiségfejlődésére károsan hathat.

Az egységes bírósági gyakorlat alapján a műsorszámok korhatári kategóriába sorolásánál a médiaszolgáltatóknak mindig megszorítóan kell eljárni, mert „*a kiskorú különös védettségét az indokolja, hogy nem lehet kiindulni a befogadó reális értékítéletéből, abból, hogy a látottakat megfelelő módon, megfelelő értékrend alapján elemzi és értékeli, hiszen [...] a kiskorúak a végleges értékrend kialakításának folyamatában vannak. Ez adja személyiségfejlődésük sérülékenységet, egyúttal ez indokolja fokozott védelmüket is.*” (LB.Kfv.III.37507/2001/5. számú döntése)

A fentiekből kiindulva több esetben kifejtette a bíróság, hogy amennyiben valamely műsorszám olyan elemeket tartalmaz, amelyeket besorolásuk esetén magasabb kategóriának megfelelően lehetne csak sugározni – éppen a minősítésnél való megszorító eljárásra, továbbá a védendő korosztályra tekintettel –, az egész műsorszámot eggyel magasabb kategóriába kell sorolni és annak megfelelően sugározni.

A Médiatanács megállapította, hogy a válogatott kínzásokat tartalmazó jelenetek feldolgozásához elengedhetetlen az érett, felnőtt személyiség. A Médiatanács álláspontja szerint a műsorszám – a megjelölt jelenetekre tekintettel – az Mttv. 9. § (6) bekezdése szerinti V. korhatári kategóriába sorolandó.

Az Mttv. 9. § (6) bekezdése értelmében: „Azt a műsorszámot, amely alkalmas a kiskorúak fizikai, szellemi vagy erkölcsi fejlődésének kedvezőtlen befolyásolására, különösen azáltal, hogy meghatározó eleme az erőszak, illetve a szexualitás közvetlen, természetes ábrázolása, az V. kategóriába kell sorolni. Az ilyen műsorszám minősítése: tizennyolc éven aluliak számára nem ajánlott”.

II.

Grindhouse: Halálbiztos

A műsorszám hossza: 109 perc (a Médiaszolgáltató által vágott változat)

Műfaja: akció-thriller

Származási ország: USA

Gyártási év: 2007

A vizsgálat eredménye:

A grindhouse egy gyűjtőfogalom, amely a hatvanas-hetvenes években a „B” kategóriás opusokat vetítő, rosszhírű környéken működő filmszínházakat jelölte az USA-ban.

A külföldi filmklasszifikációs intézmények a program megtekintését a már jelentősebb médiatapasztalattal rendelkező korosztály számára ajánlották. Az IMDB (Internet Movie Database) adatai szerint az amerikai MPAA (Motion Picture Association of America) az alkotást R (restricted) minősítéssel látta el. A brit BBFC (British Board of Film Classification) a film vágatlan változatának megtekintését – a magyar Filmiroda klasszifikációjával egybevágóan – 18 éven felüli korosztálynak ajánlotta, míg a német FSK 16 éven aluliaknak nem ajánlta a művet.

A film két epizódból áll, amely ugyanazt a történetet beszéli el különböző végkifejlettel: négy lány a régóta tervezett közös hétvége úti célja felé igyekszik. Útközben találkoznak Kaszkadőr Mike-kal, a pszichopata sorozatgyilkossal, aki halálbiztos autójával (a jelző az „ütközésbiztonsági” fokot jelzi) szedi áldozatait. A film két epizódjában ugyanazok a történések játszódnak le, így egymás variációinak tekinthetők. Közös bennük, hogy a történet mindkét alkalommal a női szereplők szemszögéből pereg le a nézők előtt.

A filmben explicit módon jelenik meg a marihuána-élvezet. A kezdő képsorokon a főhős nő bugyiban egy kanapé felé igyekszik, amelyen ugyanabban a pózban fekszik végig, mint a felette látható poszter női figurája, majd rágyújt a kender fogyasztására használatos pipájára. Később kiderül, hogy az esti szórakozás nélkülözhetetlen tartozéka a marihuána, a filmidő jelentős részében a dílt várják, majd amikor megérkezik, a társaság minden tagja rágyújt a kocsmá verandáján. A könnyűdrog-fogyasztás kritikátlanul, neutrálisan, mint teljesen elfogadott és legális kikapcsolódási forma jelenik meg az alkotásban.

A szereplők a nemiségükről kendőzetlen formában beszélnek, a lányok között gyakori téma a szexualitásuk. Jungle Julia és Abey anekdotáiban is megjelenik, hogy befolyásos és gazdag szeretők segíthetik a társadalmi mobilitásukat. Az erotika folyamatosan jelen van a történetben, az első epizódban elsősorban Arlene figuráján keresztül, aki barátjával, majd később a pszichopata gyilkossal évődik (előbbivel „kavar” a kocsmában, utóbbinak túlfűtött öltancot ad elő). Meztelenségtől vagy a szexualitás explicit megnyilvánulásaitól azonban mentesnek tekinthető a műsorszám.

Az eredeti verzió és a megküldött kópia között ötperces differencia regisztrálható. Pam meggyilkolását és a négy lány frontális ütközéssel történő likvidálását a Médiaszolgáltató

jelentősen megvágta, az utóbbi jelenetsorból komplett szekvenciákat hagyott ki. A részletek által keltett sokkhatás a kihagyott képsorok ellenére azonban intakt maradt. Pam szenvedésének megkurtított stációi így is rendkívül megrázóak. A film záró képsoraiban megjelenő bosszú, Kaszkadőr Mike agyonverése, a jelenet szerkesztési módja ellenére megőrzi a brutalitását, a gyilkos kivégzésének öröme hangsúlyosan jelenik meg. Különösen problematikus, hogy mind a megtorlást, mind az autóval elkövetett gyilkosságot nem ítélik el, utóbbi esetében például a sheriff a bírósági gyakorlatra hivatkozva szemet huny az általa „perverz állatnak” aposztrofált gyilkos bűncselekménye felett. Miután feltárja a gyilkos motivációját és tettének előre megfontolt voltát, azzal zárja a beosztottjához intézett beszédét, hogy inkább az autóversenyzésnek szenteli azt az időt, amely azzal a munkával telne, aminek eredményeképpen a gyilkost esetleg elítélnék.

Az obszcenitás folyamatosan tetten érhető az alkotásban, az író, rendező védjegyének tekinthető dialógusok állandó elemei a közepesnél erősebb káromkodások. Az alkotás utolsó húsz percében az autós üldözés közben válogatott trágárságok hangoznak el szinte folyamatos jelleggel („...takarodj innen a faszomba, dögölj meg te szar..., menj a kurva anyádba...”).

A Médiatanács megállapította, hogy a műsorszám, különösen az ábrázolt erőszak naturalis jellegére, az erős obszcenításra és a kábítószer-fogyasztás kritikátlan bemutatására tekintettel a fentebb idézett Mttv. 9. § (6) bekezdése szerinti V. korhatár-kategóriába sorolandó.

III. Egy kincskereső Mexikóban

A műsorszám hossza: 110 perc (stáblista nélkül, a Médiaszolgáltató által lerövidítve)

Műfaja: western

Származási ország: Olaszország/Spanyolország/NSZK

Gyártási év: 1970

Tartalom:

A mexikói határ mentén lévő San Bernardinoban fejtelenség uralkodik. Mongo tábornok és az emberei rettegésben tartják a várost. Egy jól öltözött idegen, Peterson, a svéd érkezik a településre, aki a tábornok után érdeklődik. Jobb keze, Vasco, és mindenre elszánt banditái rátámadnak az ismeretlen férfira. Éppen a kivégzését készítik elő, amikor megérkezik a tábornok. Mongo üzletet ajánl a svédnek, megbízza, hogy kutassa fel és hozza magával Xantos professzort, aki a város pénzét őrző széf kulcsának egyedüli ismerője. Peterson és kísérője, Vasco, beszivárog az amerikaiak erődjébe. Lángokba borítanak több épületet, nem kis káoszt okozva ezzel a katonák körében. A svéd sikerrel jár, elrabolja a professzort. Peterson, Vasco, valamint a professzor átlépik a mexikói határt, nyomukban Johnnal és embereivel, akik mindent megtesznek, hogy kézre kerítsék őket a busás jutalom fejében. Xantos professzor végül úgy dönt, hogy feladja magát az ellenségnek, így kerülve el a vérfürdőt. Vasco, illetve a svéd nem bíznak a tábornok szavában, követik a professzort, hogy leszámoljanak Johnnal és embereivel, valamint Mongo tábornokkal.

A vizsgálat eredménye:

A Sergio Corbucci által rendezett mozifilm a '60-as-'70-es években újjáélesztett westernfilmek közé tartozik, az alkotás úgynevezett spagetti-western. Ezen filmek többsége Európában készült; a műfaj a klasszikus western minden elemét felvonultatja (témaválasztás, képi világ, amerikai plán), ugyanakkor megjelenik benne egyfajta sajátos humor is, amely végigvonul a művön, könnyedebb hangvételt kölcsönözve neki. Ezt a gördülékenységet tovább fokozza az egyébként kalandfilmekre jellemző gyors és váratlan fordulatok gyakorisága, valamint a zenei aláfestés is; Ennio Morricone szerzeményei sokszor segítik egy-egy kiélezett helyzet feloldását.

A film egymással szemben álló rebellis csoportok konfliktusát mutatja be a fiatal Mexikó állam területén. Számos jelenet már-már a western-vígjátékok felhőtlen hangulatát idézi. Mindezek mellett a filmalkotás középpontjában az erőszakos konfliktusmegoldás áll. A két főszereplő

egyetlen célja a meggazdagodás, és ennek elérésében az illegális eszközöktől sem riadnak vissza.

A mű sok esetben realiztikusan ábrázolja a vadnyugat ihlette fegyveres összecsapásokat. A tűzpárbajok és erőszakos jelenetek gyakori előfordulása folyamatosan izgalomban tartja a nézőket. Ezek az események sok esetben végződnek halállal, vagy komoly sérülésekkel, ugyanakkor a műfaj és a film képi világának együttes hatása kellő távolságtartást eredményez. Mai szemmel nézve a '70-es évekbeli filmkockákat, a jelenetsorok semmiképpen sem nevezhetők intenzívnek, a történet szálai jól követhetők, a karakterek intenciói tiszták és érthetők.

A Médiatanács álláspontja szerint az erőszakos képsorok még a gyakori ismétlődés mellett sem számítanak problematikusnak a 12 éven felüliek számára.

A filmalkotás a fent megnevezett címen nem rendelkezik a Nemzeti Filmiroda által jegyzett besorolással. A német FSK (Freiwillige Selbstkontrolle der Filmwirtschaft) adatbázisa alapján a mű megtekintése csak 18 éven felülieknek ajánlott, azonban ez a besorolás a mozifilmmel egyidős. Számos western, melyek témájukat és megjelenítési módjukat tekintve egyívásúnak számítanak az elemzett filmmel, átettek egy úgynevezett újraklasszifikáláson (re-rating), mely során elnyerték a mai besorolásukat. Az amerikai MPAA (Motion Picture Association of America) az alkotást R (restricted) minősítéssel látta el. A brit BBFC a film vágatlan változatának megtekintését a 15 éven felüli korosztálynak ajánlotta. Az amerikai és brit filmirodák, a német FSK-hoz hasonlóan, nem végeztek felülvizsgálatot a szóban forgó műsorszám esetében. A fentebb említett besorolás idejétműltnek tekinthető, és nem felel meg a bizottságok magasabb korhatári kategóriákkal szemben támasztott kritériumainak.

A Médiatanács álláspontja szerint a több mint 40 éve keletkezett filmalkotás a képi világánál fogva csökkenti az azonosulás lehetőségét, és nagyobb valószínűséggel ad lehetőséget a fiatalabb, illetve csekélyebb média- és élettapasztalattal rendelkező nézők számára a távolságtartásra. A filmben előforduló témák megfelelő kezelésére a 12-16 éves korosztály már képes. Ebben a korban már magasabb izgalmi szintet is elviselnek a gyermekek, mint amelyet az elemzett, vagy ahhoz hasonló kaland- és westernfilmek idéznek elő. A fenyegetettség és a félelem érzése a védendő korosztálynál már kevésbé játszik szerepet. Csekély mértékben riasztják őket a közvetlenül felismerhető fenyegetések, a felgyülemlett feszültséget képesek távolságtartóbban kezelni, ha elegendő jel van, mely arra utal, hogy az nem valóságos.

A filmalkotás, tekintettel a folyamatosan ismétlődő és visszatérő erőszakos tartalmakra, az Mttv. 9. § (4) bekezdés rendelkezése szerint a III. korhatár-kategóriába tartozik.

Az Mttv. 9. § (4) bekezdése értelmében: *„Azt a műsorszámot, amely tizenkét éven aluliakban félelmet kelthet, illetve amelyet koránál fogva nem érthet meg vagy félreérthet, a III. kategóriába kell sorolni. Az ilyen műsorszám minősítése: tizenkét éven aluliak számára nem ajánlott”.*

A fentiekre figyelemmel a Médiatanács az Mttv. 182. § e) pontja szerinti hatáskörében a „Darkman” című műsorszám V. korhatár-kategóriába, a „Grindhouse: Halálbiztos” című műsorszám V. korhatár-kategóriába, valamint az „Egy kincskereső Mexikóban” című műsorszám III. korhatár-kategóriába sorolásáról határozott.

Az eljárás során a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 153. §-ában foglalt rendelkezés szerinti eljárási költség nem merült fel.

Az Mttv. 9. § (9) bekezdése alapján a Médiatanácsnak a műsorszámok korhatári kategóriába sorolásról a műsorszámok átadásától számított 15 napon belül kellett határoznia.

A jogorvoslatról szóló tájékoztatás a Ket. 72. § (1) bekezdés da) pontján, a jogorvoslat előterjesztésének határidejére és helyére vonatkozó tájékoztatás az Mttv. 163. § (1) és (3) bekezdésében, a bírósági eljárásról szóló tájékoztatás az Mttv. 164. § (1) bekezdésében, a halasztó hatály a Ket. 110. § (1) bekezdésében, a tárgyalás tartására vonatkozó kérelemről szóló tájékoztatás a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 338. § (2) bekezdésében foglalt rendelkezéseken alapul.

Budapest, 2013. október 16.

A Médiatanács nevében:

dr. Karas Monika
elnök

Dr. Koltay András
hitelesítő tag

Kapják:

1. Személyes adat